

KIEZEN VOOR EEN DUURZAME GEMEENTE
MEMORANDUM GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 8 oktober
2006

natuurpunt

OOSTKAMP

Inhoud

Inleiding

1. Een samenwerkende gemeente
 - 1.1. Het belang van participatie
 - 1.2. Toegang tot informatie
 - 1.3. Steun voor natuur- en milieuverenigingen
 - 1.4. Natuur- en milieu-educatie
 - 1.5. Sensibilisering en participatie
2. Een voorbeeldige gemeente
 - 2.1. Milieuverantwoorde aankopen
 - 2.2. Zuinig omspringen met energie en water
 - 2.3. Een gezonde en natuurvriendelijke gemeente
3. Zuiver water
4. Groene energie
 - 4.1. Aanzetten tot zuinig energieverbruik
5. Natuur voor iedereen
 - 5.1. Parken
 - 5.2. Natuur in de tuin
 - 5.3. Soortbescherming
 - 5.4. Natuurreservaten- natuurgebieden
 - 5.5. Verbindingsgebieden
 - 5.6. Natuur in landbouwgebied, op bedrijventerreinen en in recreatiegebieden.
6. Kernachtige ruimtelijke ordening
 - 6.1. Gemeenten en provincies: cruciale spelers in het ruimtelijke ordeningsbeleid.
 - 6.2. Aandachtspunten

DE KRACHT VAN DE GEMEENTE EN DE PROVINCIE

Gezonde lucht, proper water, een leefbare omgeving en voldoende natuur in de buurt. Zelfs in het dichtbevolkte Vlaanderen hoeft dit geen utopie te zijn, maar zijn het basisbehoeften en basisrechten van elke inwoner.

Gemeenten en provincies hebben daarbij een grote verantwoordelijkheid. Zelfs met beperkte middelen, kan op lokaal niveau veel gebeuren voor een beter milieu en een sterkere natuur. Wij roepen op voor meer lokale bestuurskwaliteit en meer lokale leefkwaliteit.

Pleidooien voor een groenere, gezondere gemeente stoten vaak op praktische bezwaren. De gemeente is niet bevoegd voor dit, de gemeente heeft geen geld voor dat. Een ander excuus is dat wat de gemeente doet 'hoogstens een druppel op een hete plaat' is. 'Waarom zouden wij ons inspannen als de anderen niet meedoen?'

Nochtans is de gemeente een cruciaal niveau als het op milieu en natuur aankomt. De grote troef van de gemeente is dat dit niveau het dichtst bij de inwoners staat. De gemeente kan mensen aanspreken op een begrijpbare, zichtbare manier. Berichten over lokale ontwikkelingen en gebeurtenissen worden gretig gevolgd. En de inwoners worden ook sneller met de resultaten van het beleid geconfronteerd.

Zelfs met beperkte middelen is er veel mogelijk. Anders dan vaak gedacht wordt zijn meestal niet 'mensen en middelen' de beperkende factor, maar wel durf en ambitie. In de volgende pagina's wijzen we op concrete mogelijkheden, en vullen we die aan met voorbeelden.

En natuurlijk heeft het zin. Zelfs als de andere gemeenten of andere landen niet meteen volgen, is het in alle opzichten gezelliger, gezonder en veiliger om in een milieubewuste gemeente te wonen. En meestal ook goedkoper.

Hierbij verwijzen we ook naar de milieu Prestatie index 2006 (publicatie jan 2006) waarin België duidelijk zeer slecht scoort en we dus samen nog een hele weg af te leggen hebben voor een gezond leefmilieu.

Met dit memorandum voor de gemeenteraadsverkiezingen probeert de milieubeweging inspiratie te leveren voor de lokale partijprogramma's en de bestuursakkoorden. We hopen alvast dat de lokale milieubeschermer en partijen zoveel mogelijk standpunten overnemen.

1. Een samenwerkende gemeente

1.1. Het belang van participatie

Gemeentebeleid en participatie moeten hand in hand gaan. Een gemeente kan pas goed functioneren als de inwoners het gevoel hebben dat ze actief bij het beleid betrokken worden. Ook inzake het milieubeleid is participatie van alle instanties cruciaal. We zijn namelijk allen afhankelijk van ons milieu, de lucht die we dagelijks inademen, het water dat we drinken, maar ook het plezier en de voldoening die vele burgers halen uit een wandeling in onze schaarse bossen en natuurrelicten. Ieder van ons zet druk op het milieu door de verstrekkende gevolgen van onze moderne, niet duurzame leefwijze. Milieubeleid en milieuzorg vragen een inspanning van iedereen en het is daarom belangrijk dat we allen positief staan tegenover de genomen maatregelen en dat alle burgers voorstellen kunnen doen die kunnen bijdragen tot een leefbaar Oostkamp.

Oostkamp heeft in het verleden al aangetoond dat participatie tot een vruchtbaar resultaat kan leiden (cfr. De werken op het kerkplein te Hertsberge). Dergelijke vormen van participatie worden positief onthaald door de burgers.

1.2. Toegang tot informatie

Zonder adequate informatie kan van participatie geen sprake zijn. De gemeente moet dan ook een actieve participatiepolitiek voeren. Via de pers, 'De Merel' en de gemeentelijke website moet ze de burger op de hoogte brengen van het milieubeleid. De gemeentelijke website is daarbij uitzonderlijk van belang, het biedt de gemeente de kans om continue en up to date informatie te verschaffen. In de 21^e eeuw mag een gemeente het nut van een goed uitgebouwde website niet onderschatten.

Daarnaast dienen de "milieuhoekjes" actuele informatie te bevatten zodat informatie ook voor burgers zonder internet toegang bereikbaar is.

1.3. Steun voor natuur- en milieuverenigingen

De natuur- en milieuverenigingen die in de gemeente actief zijn, zijn een belangrijk element voor het natuur- en milieubeleid. De mensen in deze verenigingen kunnen het beleid verrijken met hun expertise en hun uitstekende kennis van de stand van zaken van de gemeentelijke natuur.

De gemeente moet de natuur- en milieuverenigingen voorzien van adequate informatie, hen uitnodigen om problemen constructief op te lossen, samen denken over knelpunten

Materiële en financiële steun zijn voor dergelijke vrijwilligersorganisaties natuurlijk ook onontbeerlijk.

1.4. Natuur- en milieu-educatie

Inzake milieu educatie moet de gemeente een actievere rol spelen. Dit kan gebeuren door initiatieven te nemen of door activiteiten van verenigingen te ondersteunen. Via 'De Merel' en de website kan de gemeente de burger tips meegeven voor een duurzaam gebruik van grondstoffen en van het milieu.

De jeugd speelt een cruciale rol in de sensibilisering. De gemeente moet toezien dat het gemeentelijk onderwijs ruimte voorziet voor natuur- en milieu- educatie. De 'jeugdmerel' is bovendien een handig middel om rechtsreeks informatie te verschaffen, op maat geschreven voor de jeugd.

Het uitlenen van compostkoffer, boskoffer e.d. past binnen dit luik.

Een algemeen kader waarbij duurzaamheid voorop staat is hier van essentieel belang.

1.5 Sensibilisering en participatie

De rol van de verschillende adviesraden ligt hier. Op vlak van natuur- en milieubeleid gaat het in het bijzonder om de plaatselijke milieuraad en om de GECORO. Belangrijk hier is dat de gemeente deze raden naar waarde schat, reële inspraak beoogd en vertrouwen kan schenken. Belangrijk voor een goeie werking is dat de raden tijdig geïnformeerd worden, ze voorzien worden van de nodige documenten en ze concrete feedback krijgen van hun opmerkingen, aanvullingen en bedenkingen. Het milieubeleidsplan en het GRS zijn instrumenten bij uitstek om inspraak en beleidsdeelname mee te sturen.

In het verleden is gebleken dat overleg met de lokale milieu en natuurvereniging kan voorkomen dat onoordeelkundige beslissingen genomen bij natuurtechnische werken. Structureel overleg en open dialoog zijn dan ook noodzakelijk wil constructief samengewerkt kunnen worden.

2. Een voorbeeldige gemeente

Van goede bestuurders wordt verwacht dat zij het voorbeeld geven. Een mandataris die met de fiets naar het gemeentehuis rijdt zal een veel grotere impact hebben dan een groots opgezette sensibilisatieactie. Het gebruik van recyclagepapier bij de communicatie zal de burgers ertoe aanzetten zelf recyclagepapier te gebruiken.

2.1. Milieuverantwoorde aankopen

Via een milieubewust aankoopbeleid zal de gemeente de lokale markten in een groene richting sturen. De gemeente speelt hier een belangrijke voorbeeldrol.

- Kantoomaterialen: drukwerk met gerecycleerd papier, hervulbare toners, spaarlampen
- Schoonmaakproducten: ecologisch afbreekbare wasproducten
- cateringproducten: producten van biologische landbouw, retourflessen, ...

Bij aankopen wordt gelet op de duurzaamheid van het materiaal en wordt een link gemaakt met het afvalreductiebeleid. De milieukoopwijzer (www.milieukoopwijzer.be) kan hier als referentie gebruikt worden.

2.2. Zuinig omspringen met energie en water

Bij de inrichting van nieuwe gebouwen (vb. het recent aangekocht “Coca Cola gebouw”) moet de gemeente belang hechten op energieverbruik. Deze ingrepen zullen zich in de korte of lange termijn terugbetalen. Dergelijke ingrepen zijn bovendien zeer goed voor het imago van de gemeente en draagt bij tot de voorbeeldige en de sensibiliserende functie van de gemeente.

Het waterverbruik is ook een belangrijke factor. Door opvang van het regenwater en het gebruik daarvan voor de sanitaire voorzieningen, voor de schoonmaak en voor de tuin wordt op het stadswater bespaard. Bijkomende maatregelen als spaartoetsen op de toiletten en spaarkranen kunnen het waterverbruik verder inperken.

Duurzaam bouwen is in deze thematiek een belangrijk punt. De gemeente kan hierbij een voorbeeldfunctie spelen met de inrichting van het “Coca Cola gebouw”. Hierbij raden we aan gebruik te maken van duurzame materialen, gebruik van milieu en natuurvriendelijk materiaal (zoals FSC hout,...) aandacht voor gebouw begroening (gevelgroen, daktuinen, groendaken) en ecologisch groen in de plantsoenen rond de gebouwen. Energieverbruik voor de verlichting van

de ruimtes kan verminderd worden door het gebruik van spaarlampen en door zoveel mogelijk gebruik te maken van de natuurlijke lichtinval. De energie van de zon kan gebruikt worden voor verwarming of voor het opwekken van elektriciteit.

Bij openbare aanbestedingen dient aandacht besteed te worden aan het energieverbruik. Verlichting van gebouwen en straten dient geëvalueerd te worden. Het vooropzetten van een % kostenbesparing op energieverbruik (zonder comfortverlies) is dwingender dan loutere intenties.

2.3. Een gezonde en natuurvriendelijke gemeente

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen moet ten alle koste vermeden worden. De gemeente moet ook de burger actief sensibiliseren om het gebruik van deze middelen te staken.

In de komende bestuursperiode moet de gemeente resoluut gaan voor de correcte uitvoering van de reductieplannen cfr. het Vlaamse decreet van 21 december 2001 houdende de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten in het Vlaams Gewest.

De afspraken in het milieubeleidsplan en de milieujaarplannen dienen minimaal behaald te worden.

De gemeentelijke milieudienst dient in deze materie een betrokken en bevraagde partner te zijn.

3. Zuiver water

Afkoppelen:

Te veel regenwater wordt als afvalwater naar de waterzuiveringsstations gevoerd. Dit zorgt voor een inefficiënte waterzuivering. Daarnaast zorgt het voor twee bijkomende problemen: ten eerste een overbelasting van de waterwegen en ten tweede een daling van de plaatselijke grondwatertafel. Het propere regenwater moet de kans krijgen om in de ondergrond te infiltreren.

Aansluiten:

Het vuile afvalwater moet effectief de zuiveringsinstallatie bereiken. Bestaande rioleringen dienen goed onderhouden te worden en nieuwe rioleringen dienen aangelegd op plaatsen waar die nog niet voorhanden zijn. Veel huizen in (vb. in Hertsberge) lozen nog in de grachten. Dit zorgt voor een zware druk op de zeer rijke natuur in de omgeving.

Zuinig waterverbruik:

De gemeente heeft de blijvende opdracht om de inwoners aan te zetten tot zuinig waterverbruik. Naast de gezinnen zijn ook de landbouw en de bedrijven doelgroepen die gericht dienen geïnformeerd te worden.

Voorkomen van wateroverlast:

Een te snelle afvoer van regenwater leidt tot wateroverlast, overstromingen, erosieproblemen en op andere plaatsen tot verdroging.

Dit betekent dat water moet worden vastgehouden waar mogelijk, kunnen infiltreren en hergebruikt worden. De gemeente kan ook hier een voorbeeldrol spelen.

Grachtenbeleid

Een onderhoudsplan voor grachten is essentieel. Waar mogelijk moeten deze terug opengelegd worden.

Ruimte voor water

Waar ruimte komt voor water kan ruimte komen voor natuur. Grachten en beken die terug kunnen meanderen zorgen niet alleen voor meer waterberging en vertraagde afvoer maar ook voor meer en vaak betere natuur (Cfr. Velddambeek).

Beekvalleien verdienen herwaardering en een plaats in de ruimtelijke structuur van de gemeente en dit als natuurgebied of als verbindingsgebied.

De milieu en natuurverenigingen kunnen hier betrokken en adviserende partners zijn.

De doelstelling van het integraal waterbeheer zijn hier richtinggevend. De Europese Kaderrichtlijn Water vormt hier de basis.

4. Groene energie

“Allen samen op weg naar Kyoto!”, we mogen van deze uitspraak geen holle woorden maken. De opwarming van de aarde is een feit en iedere serieuze wetenschapper heeft nu toe dat de mens hierbij wellicht een cruciale rol speelt. De afspraken die in 1997 gemaakt zijn moeten gehaald worden. Iedereen draagt daarbij zijn verantwoordelijkheid.

4.1. Aanzetten tot zuinig energieverbruik

De gemeente moet de burgers sensibiliseren om zuinig met energie om te springen. Dit wordt het best bereikt door een mix van informatie en premies.

-Gemeenten moeten informatie aanbieden

-Educatieve acties inzake energiegebruik

-Er bestaan reeds premies voor het installeren van isolatie, hoogrendementglas, ventilatietechnieken, efficiënte verwarmingstechnieken, het gebruik van zonne-energie en vele meer. De gemeente moet de burger hierover inlichten.

-De gemeente kan ook zelf premies geven voor het vooropgenoemde.

-De gemeente moet zelf het voorbeeld geven door zelf duurzaam te bouwen en zuinig energie te gebruiken.

5. Natuur voor iedereen

Door de enorme bevolkingsdruk en een ruimtelijke planning die te wensen over laat is Vlaanderen een natuurarme regio. Mensen hebben nochtans de natuur nodig, niet alleen voor hun ontspanning maar ook voor de zuivering van de lucht en het water. Oostkamp bezit, in vergelijking met andere West-Vlaamse gemeenten veel groen, het is een bosrijke gemeente in een overigens bosarme provincie. Dit biedt Oostkamp een enorme troef als groene long van West-Vlaanderen maar het stelt daarnaast ook een grote verantwoordelijkheid inzake het behoud en het beheer van dit patrimonium.

We moeten allen investeren in het behoud en de aanmaak van meer groen. De gemeente heeft hier een belangrijke functie. Enerzijds moet ze informatie geven aan de burgers en hen sensibiliseren om actief mee te helpen. Anderzijds moet de gemeente zelf acties ondernemen.

5.1. Parken

De natuurwaarde van de parken in Oostkamp kunnen opgewaardeerd worden door de parken meer ecologisch in te richten. In plaats van het oude gazon-beheer kan de gemeente bepaalde zones gecontroleerd laten verwilderen (hooibeheer, hakhout). Dit kan zorgen voor een toenemende bloemenpracht en een toename van voedsel voor vlinders en vogels. De keuze van de planten is ook zeer belangrijk. Inheemse planten hebben de voorkeur. Altijdgroene hagen zijn inderdaad gebruiksvriendelijk maar deze hagen bestaan meestal uit exotische soorten die geen nestplaatsen bieden voor de inheemse vogels. In plaats van mooi getrimd, dood groen stellen wij parken voor die bruisen van het leven.

Parken zijn de plaats bij uitstek voor sensibilisatie van de burger inzake milieu en natuur. De gemeente kan bijvoorbeeld in het Beukenpark een biologische waterzuivering installeren. Zo kan het water van de aangrenzende gemeentelijke gebouwen gezuiverd worden en het biedt een mooi voorbeeld voor de burger.

5.2. Natuur in de tuin

Een natuurvriendelijke tuin is een waar paradijs. Veel mensen zullen ervan versteld staan welke bloemen spontaan in de tuin komen als je ze maar de mogelijkheid heeft. Met kleine ingrepen kunnen de mensen zeer gemakkelijk de natuurpracht van hun tuin doen stijgen.

De gemeente moet eigenaars van privé-groen (burgers, scholen, bedrijven) ervan overtuigen om het groen ecologische te beheren.

5.3. Soortbescherming

Veel planten- en diersoorten verdwijnen ieder jaar uit Vlaanderen. De oorzaak hiervan is te wijten aan de verdwijning van het groen in Vlaanderen, maar ook aan een slecht beheer van de overblijvende stukken groen.

In dit luik is het uiterst belangrijk dat de gemeente de samenwerking opzoekt met natuurverenigingen. Deze verenigingen hebben veel kennis over de natuur in de gemeenten. Ze kunnen bovendien actief helpen met het maken en de uitvoering van het beleid.

In dit kader is ook het ecologische bermbeheer van belang. Een doordacht maai-beheer laat toe bepaalde soorten kansen te bieden.

5.4. Natuurreservaten – natuurgebieden

De gemeente kan eigen terreinen beheren als natuurgebied en die laten erkennen als natuurreservaat. Bij voorkeur in gebieden met een hoge natuurwaarde. Deze gebieden zijn meestal aangeduid als VEN-gebied en of als Habitatrichtlijngebied. Door samen te werken kan de gemeente gebruik maken van de expertise en kennis van de natuurverenigingen. Het beheer kan door lokale vrijwilligers gebeuren wat het draagvlak zal versterken. In Oostkamp zijn er reeds een aantal natuurgebieden. Deze bevinden zich echter hoofdzakelijk langs het kanaal Gent-Brugge. Oostkamp bezit op andere plaatsen nog interessante gebieden die in aanmerking kunnen komen voor een natuurgebied.

5.5. Verbindingsgebieden

Versnippering is één van de grote bedreigingen voor de Vlaamse natuur. Er is weinig ruimte voor de natuur en de groengebieden zijn vaak ruimtelijk geïsoleerd. Verbindingen tussen deze gebieden kunnen de natuurwaarde en de veerkracht van de natuur versterken. Belangrijke verbindingswegen in Oostkamp zijn de beken, de Bornebeek in het bijzonder. Op dit moment zijn deze beken voornamelijk een transport van nitraten, pesticiden en ander vuil. Een aangepast beheer en afspraken met de eigenaars van terreinen die aan de beek grenzen kunnen deze situatie omkeren. De beken moeten groene assen in de gemeente worden.

Ook het kanaal is een groene verbindingsweg. Het behoud, integrale bescherming en waar mogelijk uitbreiding van dit kanaallandschap met de waardevolle natuur, ecologisch en historische gebieden aan beide zijden dient onvoorwaardelijk beoogd te worden.

De groene gordel rond Brugge dient behouden te blijven.

5.6 Natuur in landbouwgebieden, op bedrijventerreinen en in recreatiegebieden.

De gemeente moet ook de private eigenaars en grondgebruikers aanmoedigen om de natuur ook op hun gronden alle kansen te geven. Vooral op industrieterreinen en op recreatiegronden zijn de potenties zeer groot. De gebieden die aangewezen zijn als verbindings- en verwevingsgebied (IVON) verdienen daarbij bijzondere aandacht.

Op landbouwgebied zijn er de beheersovereenkomsten. Deze maatregel loopt nog moeizaam en de effecten voor de natuur zijn soms twijfelachtig. Subsidies dienen dan ook zoveel mogelijk verbonden te worden aan controleerbare en meetbare resultaten.

6.Kernachtige ruimtelijke ordening

6.1.Gemeenten en provincies: cruciale spelers in het ruimtelijke ordeningsbeleid.

Vlaanderen is geen toonbeeld van een goede ruimtelijke ordening. Lintbebouwing, versnipperde natuur- en bosrestanten, baanwinkels, verkavelingen in groen, verkeerd ingeplante bedrijvenszones,...

Door deze verregaande versnippering van de open ruimte komt de natuur onder druk.

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen geeft de krachtlijnen aan de toekomstige ontwikkeling van de ruimte in Vlaanderen. Het structuurplan streeft naar een “open en stedelijk Vlaanderen”: de steden en dorpscentra moeten aantrekkelijk worden en blijven om in te wonen, te werken en te winkelen. Tegelijkertijd moet de open ruimte zo goed mogelijk bewaard blijven en moeten natuur en bos meer kansen krijgen.

6.2. Aandachtspunten

Natuurpunt Oostkamp heeft in het verleden reeds zijn opmerkingen mbt het GRS overgemaakt aan het gemeentebestuur.

De daarin opgenomen opmerkingen blijven bestaan.

Er moeten garanties zijn ingebouwd voor het vrijwaren van de natuurlijke structuur. Er moeten natuurgebieden voorzien worden en er moeten natuurlijke verbindingsgebieden aangeduid worden.

Bij de uitwerking van de eigen plannen besteedt de gemeente bijzondere aandacht aan de VEN-gebieden, de Habitatrictlijngebieden en de beekvalleien. Betrokkenheid van partners is in deze van belang.

Volgende zaken verdienen de nodige aandacht

- Een kernversterkend beleid
- Verdichting van bedrijventerreinen
- Inventariseren van wat bestaat